Valtiovarainministeriö Neuvostoraportti EU/8/2025-VM-135

Kekäläinen Antti (VM) 22.9.2025

Valtiovarainministerien epävirallinen (ECOFIN) kokous 19.-20.9.2025 ja Euroryhmän 19.9.2025 sekä laajennetun kokoonpanon kokous, Kööpenhamina; Yhteenvetoraportti

Kokous

Valtiovarainministerien epävirallinen (ECOFIN) kokous 19.-20.9.2025 ja euroryhmän kokoukset 19.9.2025

Ensimmäisen työistunnon aiheena oli rahoitusmarkkinoiden sääntelyn yksinkertaistaminen. Keskustelua alusti New Financial -ajatushautomo, ja tämän jälkeen ministerit ja keskuspankkien pääjohtajat keskustelivat pienryhmissä muun muassa sääntelyn hyödyistä ja haitoista rahoitusalalle.

Toisen työistunnon aiheena lauantaina oli kansalliset rakenteelliset uudistukset. Lauantain keskustelussa käsiteltiin IMF:n alustuksen pohjalta tuottavuutta ja kilpailukykyä EU:ssa. Ministerit keskustelivat aiheesta pienryhmissä. Kolmannessa työistunnossa ajatushautomo Bruegelin alustukseen pohjautuen käsiteltiin geopolitiikan taloudellisia vaikutuksia Euroopalle. Viimeiseen työistuntoon osallistuivat edustajat Ukrainasta, Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Kanadasta ja Norjasta.

Työistunto I: Rahoitusmarkkinoiden sääntelyn yksinkertaistaminen

Ensimmäisessä työistunnossa ministerit ja keskuspankkien pääjohtajat keskustelivat pienryhmissä Euroopan rahoitusmarkkinoiden sääntelystä. Tanska puheenjohtajana alusti keskustelua toteamalla, että rahoitusalan sääntelystä on paljon hyötyä, mutta liiallinen sääntely voit haitata rahoitusalaa ja -markkinoita. New Financial -ajatushautomo alusti aiheesta lisää. Esityksessä todettiin, että rahoitusmarkkinoiden sääntelyn yksinkertaistamiselle on vahvat perusteet ilman, että sen tarvitsisi heikentää markkinoiden vakautta ja eheyttä. Analyysin lähtökohtana oli markkinatulemien vertailu EU:n ja Yhdysvaltojen sekä muiden vertailutalouksien kanssa. EU:n pääomamarkkinat ovat 80–90 prosenttia pienemmät kuin Yhdysvalloissa ja monilla sektoreilla kehitys on ollut alasuuntaista. Tämän perusteella New Financial totesi, että EU:n talous on pitkällä aikavälillä jäämässä jälkeen. New Financial esitteli myös analyysiaan rahoitusmarkkinoita koskevan lainsäädännön laajuudesta ja määrästä ja totesi sillä olevan suuria epäsuoria kustannusvaikutuksia, mikä rajoittaa markkinoiden toimintaa ja kilpailukykyä. Lisää selkeyttä tarvittaisiin ennen kaikkea lainsäädäntöprosessin alkuvaiheisiin ja erityisesti vaikutustenarviointia pitäisi päivittää sopivamammaksi. New Financial totesi, että on myös tärkeää yksinkertaistaa olemassa olevaa säännöstöä. Lainsäädännön yksinkertaistaminen ei ole vain liiketoiminnan helpottamista, vaan myös valvojien osallistumisen helpottamista.

Ennen pienryhmäkeskusteluja komissaari Dombrovskis totesi, että kilpailukyky on yksi komission keskeisistä prioriteeteista ja yksinkertaistaminen on avain sen parantamiseen ja viittasi muun muassa helmikuussa esitettyyn etenemissuunnitelmaan "Yksinkertaisempi ja nopeampi Eurooppa" sekä käynnissä oleviin omnibus-yksinkertaistamishankkeisiin. Paljon enemmän olisi kuitenkin tehtävä, ja rahoituspalvelujen yksinkertaistaminen on tässä avainasemassa. Komissaari Albuquerque totesi, että useiden kriisien pohjalta rakennettu lainsäädäntö on monimutkaista, yksityiskohtaista ja raskasta, ja sen ymmärtämiseen tarvitaan asiantuntijaa. Se on kuitenkin parantanut kriisinsietokykyä. Komissio viittasi myös yhteiseen sääntökirjaan: se on kulmakivi mutta edelleen epätäydellinen. Komissaari Albuquerque totesi vielä, että EU:ssa olisi löydettävä kompromisseja yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ja että komissio työskentelee ahkerasti kunnianhimoisen yksinkertaistamisohjelman parissa, vaikkakaan ei pura sääntelyä. EKP:n pääjohtaja Lagarde totesi vielä, että yksinkertaistaminen on tärkeää, mutta ei sääntelyn purkamisen tukeminen, ja korosti kaikkien yhteistä vastuuta rahoitusvakaudesta.

Ministerien ja keskuspankkien pääjohtajien pienryhmäkeskustelujen yhteenvedoissa nousi esille muun muassa laaja yksimielisyys yksinkertaistamisen tarkastelusta, korkean tason poliittisen ohjauksen merkitys ja poliittisen omistajuuden lisääminen, uuden lainsäädännön tarpeen tarkastelun merkitys, uusien teknologioiden hyödyntäminen, asetusten käyttäminen direktiivien sijaan ja valvonnan keskittäminen. Lisäksi yhteenvedoissa todettiin, että yksinkertaistaminen ei saa tapahtua rahoitusvakauden kustannuksella ja että sääntelyä pitäisi tarkastella verraten kansainväliseen jo olemassa olevaan sääntelytasoon. Pienryhmissä oli todettu lisäksi, että yksinkertaistaminen on merkityksellistä kaikilla aloilla, erityisesti pääomamarkkinoihin liittyen, ja laadunvarmistus lainsäädännössä on tarpeen. Lisäksi pienryhmissä oli keskusteltu konkreettisista toimista, kuten muun muassa selkeistä määrällisistä tavoitteista, uuden teknologian, tekoälyn ja kielimallien hyödyntämisestä sekä tiettyjen raportointivaatimusten lieventämisestä. Puheenjohtaja totesi lopuksi, että keskustelujen perusteella on havaittu tukea neuvoston päätelmille aiheesta.

Työistunto II: Kansalliset rakenneuudistukset tuottavuuden ja kilpailukyvyn vahvistamiseksi

Toisessa työistunnossa keskityttiin rakenteellisiin uudistuksiin. Tanska puheenjohtajana totesi viitaten Kansainvälisten valuuttarahaston (IMF) analyysiin, että tuottavuuskuilun kaventaminen puoleen verrattuna Yhdysvaltoihin nostaisi EU:n bruttokansantuotetta 6 %. IMF esitteli analyysiaan. Historiallisesti tuottavuus EU:ssa verrattuna Yhdysvaltoihin ei ole aina ollut yhtä matalalla tasolla. IMF kertoi menneistä uudistuksista, joita monet EU-jäsenvaltiot toteuttivat muun muassa 1990-luvun puolivälissä ja 2010-luvun puolivälissä – useimmissa tapauksissa uudistuksia seurasi kasvu. Alustuksessa todettiin, että Euroopan uudistusvauhti on pysähtynyt, ja IMF on arvioinut rakenneuudistusten tarpeita, joita ovat muun muassa byrokratian vähentäminen ja uuden innovaatiopolitiikan tarve. EU:lla on joitakin huippusuorittajia, joista voi oppia, mikä on toiminut aiemmin. IMF toi myös esille, että kansalliset uudistukset eivät ole vain osa EU:n uudistusohjelmaa vaan kansallisen ja EU:n tason koordinoitu edistäminen tuottaisi synergiaetuja. Useimmilla tasoilla kansalliset ja EU:n tason toimet kulkevat käsi kädessä.

Ennen ministerien pienryhmäkeskustelua komissaari Dombrovskis toi esille komission näkemyksiä: rakenteelliset uudistukset ovat kiireellisiä muun muassa teknologisen muutoksen kiihtymisen takia. Useimmissa jäsenvaltioissa olisi parantamisen varaa. Rakenteellisten uudistusten toteuttamisessa voisi auttaa toimien yhdistäminen ja jaksottaminen. EU:lla on tärkeä rooli muun muassa seurantamekanismiensa ja rahoitusvälineidensä kautta.

Pienryhmäkeskustelujen yhteenvedoissa tuli esille, että keskustelua käytiin paljon uudistusten täytäntöönpanosta ja demokratioiden tilasta. Esille nousi maakohtaisia parhaita käytänteitä, muun muassa julkisen talouden suunnittelussa, uudistusten täytäntöönpanossa ja investointien houkuttelemisessa. Keskusteluissa oli noussut esille myös uudistustarpeet energiaturvallisuuteen, strategian tarve ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden osalta, työmarkkinauudistukset,

yritysverouudistus, byrokratian vähentäminen sekä tiedon ja inhimillisen pääoman siirtyminen yritysten ja yliopistojen välillä. Pienryhmäkeskusteluissa nousi myös esille, että tarvitaan poliittista johtajuutta. EU-tason toimista EU:n sisämarkkinan vahvistamista pidettiin keskeisenä. Säästämis- ja sijoitusunioni nähtiin myös keskeisenä. IMF totesi vielä lyhyesti, että monet parhaista esimerkeistä ovat Euroopasta ja näitä onnistuneita tapauksia pitäisi tarkastella, ja korosti, että EU:n ja kansallinen taso voivat vahvistaa toisiaan.

Työistunto III: Geopolitiikan taloudelliset vaikutukset Euroopalle

Kolmannessa työistunnossa ajatushautomo Bruegel esitteli aluksi taustamuistioonsa pohjautuen geopolitiikan taloudellisia vaikutuksia Euroopalle. Bruegel korosti ensin, että Euroopassa ei ole tilaa itsetyytyväisyyteen, vaan tällä hetkellä tarvitaan suurta valppautta, sillä tätä aikaa kuvaavat monet taloudelliset ja poliittiset vaikeudet. Tulevaisuuteen ei voi katsoa ymmärtämättä menneisyyttä, ja vuoteen 2035 mennessä maailma on vielä moninapaisempi. Tärkeää olisikin ymmärtää, millaista on Yhdysvaltojen ja Kiinan kilpailu, miten suurvallat suhtautuvat toisiinsa. Bruegel esitteli kolme pääskenaariota: 1) lisääntynyt valtakilpailu, 2) blokkien maailma (kahdella alaryhmällä i) irtikytkentä ii) riskien vähentäminen) ja 3) uusi monenvälisyys. Eurooppa on Bruegelin mukaan melko huonosti valmistautunut, ja paljon pitäisi tehdä, jos Eurooppa haluaa olla skenaarioiden tekijä. EU:lla on ohjelma EU:n autonomian lisäämiseksi: tämä kattaa muun muassa puolustusautonomian, teknologian ja tekoälyn, rahoitusmarkkinat, energiajärjestelmät ja raaka-aineet. Strategista autonomiaa ei kuitenkaan pidä sekoittaa omavaraisuuteen tai protektionismiin. Euroopalla on arvoa, EU:lla on vaihtoehtoja, Eurooppa tarvitsee vapaakauppasopimuksia.

Komissaari Dombrovskis toi esille EU:n puolustukseen liittyvät aloitteet, kuten lainapohjaisen SAFE-välineen. Samaan aikaan jäsenvaltioilla on kuitenkin keskeinen rooli puolustusmenojen lisäämisessä. Komission mukaan koordinoitu lähestymistapa auttaisi investointeja olemaan tehokkaita ja tuloksellisia. Euroopan tulisi tukea monenvälistä yhteistyötä ja varmistaa, että sillä on keinot toimia itsenäisesti, mukaan lukien puolustuksessa, energiassa ja rahoitusteknologiassa. Euroopalla on kriittisiä riippuvuuksia joistain panoksista, mutta näiden riskien vähentäminen vie aikaa. Lopuksi Dombrvoskis viittasi vielä EU:n kauppasopimuksiin ja niiden tuomiin mahdollisuuksiin.

Ukrainan ministeri Marchenko kiitti Tanskaa ja EU:ta tuesta. Ukrainan taloudellisesta tilanteesta ministeri toi esille, että BKT:n kasvu on hidastunut sodan vuoksi ja inflaatio on myös odotuksia korkeampaa. Marchenko toi esille erityisesti teollisuuteen kohdistuvat hyökkäykset. Ukrainan puolustusmenot ovat 60 % maan kaikista menoista ja 26 % BKT:sta tällä hetkellä. Tällä hetkellä keskusteluja käydään rahoitustarpeista.

Kanadan ministeri Champagne oli tyytyväinen EU:n ja Kanadan yhtenäisyyteen ja totesi, että maailmankauppa ja geopoliittinen maisema ovat muuttuneet. Puheenvuorossa todettiin, että innovaatio on tie ulos kriisistä. Lisäksi puolustuskyvyn vahvistaminen on tärkeää. Yhdistyneen kuningaskunnan ministeri Reeves totesi suhtautuvansa myönteisesti 19. pakotepakettiin. G7-maiden yhteistyötä korostettiin ja komission työtä jäädytettyjen varojen paremmin hyödyntämistä tuettiin. Lisäksi EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan puolustusyhteistyön merkitys tuotiin esille.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa nousi esiin toive G7-maiden yhtenäisyydestä, euroatlanttisen yhteistyön merkitys, ennustettavuuden puute nykyisessä maailmantilassa, EU:n tavoitteiden uudelleenmäärittelyn tarve, kansainvälinen ilmasto- ja kehitysrahoitus, puolustuskyvykkyydet, Ukrainan tuen jatko, maiden parantunut yhteistyö EU:ssa ja globaali johtajuus kaupassa. Suomi toi esille tarpeen tarkastella uudelleen strategioita muuttuneessa maailmassa, puolustuskykyjen priorisoinnin, Ukrainan tukemisen ja maiden kohentuneen yhteistyön Venäjän hyökkäyssodan alettua.

Tanska puheenjohtajana totesi yhteenvetona vielä, että vahvan ja kestävän talouden luominen ei yksinään riitä vaan toinen tärkeä kysymys on vahvempi puolustus, ja sen on selvästi oltava prioriteetti. Ukrainan tukematta jättämisen kustannus olisi Euroopalle suuri.

Työlounas

Perjantaina 19.9. työlounaalla käsiteltiin EU-lainsäädännön taloudellisia seurauksia.

Suomen edustajat

Valtiovarainministeri Riikka Purra (VM), alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM)

Euroryhmä 19.9.2025, Kööpenhamina

Euroryhmä hyväksyi työohjelmansa kesäkuuhun 2026 saakka. Lisäksi euroryhmä käsitteli keskustelussaan viimeaikaista talouskehitystä ja talousnäkymiä. Euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa sopi poliittisesta ohjeistuksesta institutionaaliselle viitekehykselle digitaalisen euron hallussapitorajoihin sekä sen liikkeelle laskuun liittyen

Euroryhmä

1. Euroryhmän työohjelma kesäkuuhun 2026 saakka

Euroryhmä hyväksyi työohjelmansa kesäkuuhun 2026 saakka. Työohjelman tavoitteena on tukea euroryhmää yhteisten päätösten tekemisessä muuttuneessa toimintaympäristössä. Työohjelman keskeisiä teemoja ovat finanssipolitiikan koordinointi, pääomamarkkinoita ja pankkiunionia koskevan työn jatkaminen sekä erilaiset hankkeet, jotka edistävät euron roolia sekä euroalueella että maailmantaloudessa.

2. Makrotaloudellinen kehitys ml. Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan puheenjohtajan kuuleminen

Euroryhmä arvioi keskustelussaan viimeaikaista talouskehitystä ja käsitteli talousnäkymiä. Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan puheenjohtaja Aurore Lalucq esitti parlamentin näkemykset euroryhmän keskeisistä prioriteeteista. Komission alustuksessa taloustilanteesta ja jäsenvaltioiden sekä instituutioiden puheenvuoroissa nousi esille, että huolimatta epävarmuudesta, jota vallitsee monella eri tasolla, euroalueen talouden näkymät ovat edelleen kasvuun viittavia. Kasvun taustalla on työmarkkinoilla jatkuva vahva kehitys euroalueella. Euroryhmän keskustelussa todettiin, että kasvua olisi pyrittävä vahvistamaan tulevaisuudessa ja esille nousi, että euroalueen taloudellista suorituskykyä maailmanlaajuisesti verrattuna on mahdollista parantaa monin keinoin.

Euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa

1. Digitaalinen euro, tilannekatsaus

Euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa sopi poliittisesta ohjeistuksesta institutionaaliselle viitekehykselle digitaalisen euron hallussapitorajoihin sekä sen liikkeelle laskuun liittyen. Hallussapitoraja tarkasteltaisiin kahden vuoden välein. Neuvoston puheenjohtaja Tanska kertoi euroryhmän laajennetulle kokoonpanolle neuvostossa meneillään olevasta lainsäädäntöpaketin käsittelystä. Euroryhmän poliittisen ohjauksen perusteella keskustelut digitaalisesta eurosta jatkuvat nyt neuvoston kokoonpanossa hallussapitorajojen ylärajasta ja lopulta digitaalisen euron liikkeeseenlaskuprosessista.

Euroryhmän puheenjohtaja totesi yhteenvedossaan, että euroryhmä löysi laajan yksimielisyyden tasapainosta tärkeiden kysymysten osalta. Tasapaino ottaa huomioon jokaisen digitaaliseen euroon osallistuvan instituution mandaatin ja oikeudet. Euroryhmän puheenjohtaja totesi yhteenvedossaan vielä, että euron digitaalinen tulevaisuus on olennainen osa koko valuutan tulevaisuutta.

2. Muut asiat

a. Tilannekatsaus G7-keskusteluista

Euroryhmän puheenjohtaja Paschal Donohoe tiedotti ministereille G7-maiden ministerikokouksissa viime aikoina käytyjen keskustelujen tuloksista. Lisäksi asiakohdassa käytiin keskustelua Venäjän jäädytettyjen varojen hyödyntämismahdollisuuksista.

Suomea kokouksessa edustivat valtiovarainministeri Riikka Purra ja alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM).